

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	29/07/2019
Swyddog Arweiniol	Ken Finch - Trysorlyd
Swyddog Cyswllt	Ken Finch
Pwnc	Gweithgarwch Rheoli'r Trysorlys a Gwir Ddangosyddion Darbodus 2018/19

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Mae adroddiad blynyddol ar y trysorlys yn un o ofynion gweithdrefnau adrodd yr Awdurdod Tân ac Achub, ac mae'n ymdrin â gweithgarwch y trysorlys yn 2018/19. Mae'r adroddiad hefyd yn ymdrin â gwir Ddangosyddion Darbodus 2018/19, yn unol â gofynion y Cod Darbodus.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae gweithgareddau'r Awdurdod Tân ac Achub ym maes rheoli'r trysorlys yn cael eu rheoleiddio gan amrywiaeth o godau proffesiynol, statudau a chanllawiau. Mae'n ofynnol bod adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Aelodau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol i nodi'r gweithgarwch yn ystod y flwyddyn a chymharu'r dangosyddion a osodwyd ar ddechrau'r flwyddyn gyda'r gwir ddangosyddion. Mae'r adroddiad yn rhoi gwybod i'r Aelodau am y gweithgarwch o ran benthyciadau a buddsoddiadau, ac mae'n esbonio'r cefndir economaidd yn y flwyddyn.

ARGYMHELLIAD

- 3 Bod y Pwyllgor Archwilio yn argymhell bod yr Awdurdod Tân ac Achub yn cymeradwyo Dangosyddion Ariannol gwirioneddol 2018/19.

CEFNDIR

- 4 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cael y dasg o sicrhau bod craffu effeithiol yn digwydd ar y strategaeth rheoli'r trysorlys a'r polisiâu, ac o wneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub ar sail ei ganfyddiadau.

GWYBODAETH

GWEITHGARWCH RHEOLI'R TRYSORLYS 2018/19

Crynodeb o'r Strategaeth y cytunwyd arni ar gyfer 2018/19

- 5 Roedd Arlingclose, sef ymgynghorwyr Trysorlys yr Awdurdod, wedi rhagweld y byddai blwyddyn ariannol 2018-2019 yn gweld cyfraddau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn codi yn y tymor byr, a'r gyfradd

sylfaenol yn aros ar 0.50%. Yr argymhelliad oedd gohirio'r gweithgarwch benthycia cyhyd ag y bo modd a defnyddio cronfeydd wrth gefn a balansau i ariannu dyledion benthyciadau dros dro newydd. Ond, os bydd angen benthycia, dylai unrhyw ddyled newydd fod am gyfnod hirach na 5 mlynedd oherwydd proffil aeddfedu cyfredol y portffolio dyledion, a'r angen i liniaru'r risg o newidiadau posibl i gyfraddau llog. Dylid cymryd agwedd wylidwrus tuag at fuddsoddi arian dros ben, gan ddefnyddio adneuon arian parod mewn banciau neu gymdeithasau adeiladu ar gyfer llif arian, a defnyddio cyfryngau eraill ar gyfer unrhyw fuddsoddiadau tymor hir, fel buddsoddiadau gydag Awdurdodau Lleol.

- 6 Mae'r darogan y byddai newidiadau yn y gyfradd llog wedi cael ei adolygu ganol y flwyddyn yn dilyn yr ansicrwydd economaidd yn rhannol oherwydd trafodaethau Brexit. Cododd y gyfradd llog i 0.75% ym mis Awst 2018, a'r darogan ar y pryd oedd y byddai'n aros ar y lefel hon cyhyd ag y gellir rhagweld. Ond adolygwyd yr amcangyfrifon erbyn hyn a'r darogan yw y bydd cynnydd arall tuag at ddiwedd 2019.

Gweithgarwch Benthycia

- 7 Cymerir benthyciadau i ariannu rhaglen gyfalaf yr Awdurdod Tân ac Achub. Ni chymerwyd unrhyw fenthyciadau newydd gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn lle benthyciadau EIP a oedd yn aeddfedu. £15.5 miliwn oedd cyfanswm y benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yr oedd yr Awdurdod yn eu dal ar 31 Mawrth 2019.
- 8 Mae gan yr Awdurdod £17 miliwn o fenthyciadau tymor byr a gymerwyd gydag Awdurdodau Lleol eraill. Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo 55% i fod yn derfyn uchaf i'r portffolio benthyciadau ar gyfer swm benthyciadau sy'n aeddfedu cyn pen 12 mis. Y sefyllfa ar 31 Mawrth 2019 oedd y bydd 52% o'r benthyciadau'n aeddfedu cyn pen 12 mis, ac nid yw hynny'n cynnwys benthyciadau EIP a Blwydd-dal Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Ar hyn o bryd, mae benthyciadau tymor byr yn cael eu hadnewyddu pan fyddant yn aeddfedu, a hynny gydag Awdurdodau Lleol eraill yn dibynnu ar y cyfraddau llog sydd ar gael ar y pryd. Ar hyn o bryd, mae digon o hylifedd yn y farchnad i adnewyddu benthyciadau sy'n aeddfedu, neu gael rhai yn eu lle, wrth i Awdurdodau Lleol edrych y tu allan i'r sector bancio i gael arian dros ben yn y tymor byr.
- 9 £32.5m oedd y ddyled fenthyciadau yn weddill ar 31 Mawrth 2019, ac roedd hyn yn cynnwys yr £17 miliwn o fenthyciadau dros dro. Fe wnaeth yr Awdurdod fenthycia £907k yn llai na'i Ofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR) ar gyfer 2018/19, yn bennaf oherwydd bod yr Awdurdod yn dal cronfeydd wrth gefn. £508,918 oedd y llog gwirioneddol a oedd yn daladwy, o gymharu â £600,000 yn y gyllideb.

Parhion i Gontract a Buddsoddiadau

10 Mae polisi buddsoddiadau'r Awdurdod yn cael ei lywodraethu gan Ganllawiau Cynulliad Cenedlaethol Cymru, sy'n cael eu gweithredu yn Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar 15 Rhagfyr 2003. Roedd y gweithgarwch buddsoddi yn ystod y flwyddyn yn cydymffurfio â'r strategaeth a gymeradwywyd, ac ni chafodd yr Awdurdod unrhyw drafferthion â hylifedd.

11 Roedd y strategaeth fuddsoddi ar gyfer 2018/19 a gymeradwywyd gan yr Aelodau ym mis Mawrth yn cynnwys cymeradwyo'r meini prawf a ganlyn ar gyfer parhion i gontract.

- (1) Swyddfa Rheoli Dyledion yn y Trysorlys – terfyn £5 miliwn
- (2) Awdurdodau Lleol (ac eithrio cap ar gyfraddau) – terfyn 2m
- (3) Mae gan holl fanciau'r DU ac Iwerddon, a'u his-gwmnïau, sgoriau da (Fitch neu gyfwerth). Dyma'r diffiniad ar hyn o bryd:

Tymor byr	F1
Tymor hir	A
Sgôr Hyfywedd	bbb

Terfyn - £5m

Os yw sgoriau banciau'n gostwng yn is na'r rhai sydd yn y tabl uchod, byddant yn cael eu defnyddio os yw adneuo'n mawr yn cael eu sicrhau gan warant llywodraeth, ac os yw'r cyfanwerthol yn gostwng o fewn telerau'r warant.

- (4) Mae £2 filiwn o derfyn benthyca gan Gymdeithasau Adeiladu sydd â sgôr (fel ar gyfer y sector bancio).
 - (5) Mae £2 filiwn o derfyn, a 9 mis o gyfryngiad amser ar y mwyaf, gan Gymdeithasau Adeiladu sydd heb sgôr ond sydd ag asedau gwerth £1 biliwn neu fwy.
- 12 Cafodd yr holl arian dros ben ei fuddsoddi ar y farchnad gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar ran yr Awdurdod Tân ac Achub. Tua £500,000 oedd balans craidd y buddsoddiadau am y flwyddyn, a £550,000 oedd balans y buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2019 o gymharu â £1,425,000 ar 31 Mawrth 2018. 0.46% oedd y gyfradd a gafwyd ar fuddsoddiadau ar gyfartaledd, a chafodd yr arian ei ddal yn bennaf mewn cyfrifon galw dim rhybudd felly roedd modd cadw sefyllfa'r Awdurdod o ran hylifedd.
- 13 Mae balans yr arian sydd ar gael i'w fuddsoddi wedi gostwng yn

sylweddol ac mae'r arian dros ben wedi cael ei ddefnyddio i ariannu'r rhaglen gyfalaf yn y tymor byr. £7,000 oedd y gyllideb ar gyfer llog buddsoddiadau, a £11,841 oedd y gwir log a gafwyd.

Dangosyddion Ariannol

- 14 Yn unol â'r Cod Darbodus, mae'n ofynnol i'r Awdurdod roi gwybod am y gwir ddangosyddion darbodus ar ôl diwedd y flwyddyn. Mae Atodiad A yn darparu rhestr o'r holl ddangosyddion darbodus gorfodol. Mae rhai o'r dangosyddion hyn yn darparu naill ai trosolwg neu derfyn ar weithgarwch y trysorlys, a dangosir y rhain isod:

	2019 Gwir £'000	2019 Dangosydd Diwygiedig £'000
Sefyllfa fenthyca	32,475	37,666
Gofyniad Cyllido Cyfalaf	33,382	37,666

- 15 Mae'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (*Capital Financing Requirement - CFR*) yn dangos bod angen sylfaenol ar yr Awdurdod i fenthyca ar gyfer cyfalaf, ac mae hyn yn ffordd o fesur sefyllfa ddyled y Cyngor fel y dangosir uchod. Er mwyn sicrhau mai ar gyfer cyfalaf yn unig y bydd benthyciadau yn net o fuddsoddiadau dros y tymor canolig, ni ddylai benthyciadau, heblaw yn y tymor byr, fod yn uwch na'r CFR ar gyfer 2018/19 ynghyd â'r newidiadau disgwylidig i'r CFR yn ystod 2019/19 a 2020/21. Mae'r tabl uchod yn dangos bod y sefyllfa fenthyca gros £907k yn is na'r CFR ar gyfer 2018/19.
- 16 Y Terfyn Awdurdodedig yw'r "Terfyn Benthyca Fforddiadwy" sy'n ofynnol dan adran 3 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r tabl isod yn dangos bod yr Awdurdod wedi cadw ei fenthyciadau gros o fewn ei Derfyn Awdurdodedig yn ystod 2018/19.
- 17 Y Ffin Weithredol yw sefyllfa fenthyca ddisgwylidig yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Mae cyfnodau pryd mae'r gwir sefyllfa naill ai'n is neu'n uwch na'r Ffin yn dderbyniol ar yr amod nad yw'n mynd y tu hwnt i'r Terfyn Awdurdodedig.

	2018/19 £'000
Dangosydd Diwygiedig – Terfyn Awdurdodedig	39,666
Dangosydd Diwygiedig – Ffin Weithredol	37,666
Y mwyafswm o ran benthyciadau yn ystod y Flwyddyn	35,117
Yr isafswm o ran benthyciadau yn ystod y Flwyddyn	32,475

Y FFRAMWAITH RHEOLEIDDIO, RISG A PHERFFORMIAD

- 18 Mae gweithgareddau rheoli trysorlys yr Awdurdod yn cael eu rheoleiddio gan nifer o godau proffesiynol a statudau a chanllawiau:
- Deddf Llywodraeth Leol 2003 (y Ddeddf), sy'n darparu'r pwerau i fenthycu a buddsoddi yn ogystal â rhoi cyfyngiadau a therfynau ar y gweithgarwch hwn;
 - Mae'r Ddeddf yn caniatáu i Gynulliad Cenedlaethol Cymru osod terfynau un ai ar yr Awdurdod neu'n genedlaethol ar bob awdurdod lleol, gan gyfyngu ar y benthyca a ganiateir (er na wnaed unrhyw derfynau yn 2018-2019);
 - Mae Offeryn Statudol (OS) 3239 (W319) 2003, fel y'i diwygiwyd, yn datblygu'r rheolaethau a'r pwerau sydd yn y Ddeddf;
 - Mae'r Offeryn Statudol yn mynnu bod yr Awdurdod yn ymgymryd ag unrhyw weithgarwch benthyca gan ystyried Cod Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol;
 - Mae'r Offeryn Statudol hefyd yn mynnu bod yr Awdurdod yn gweithredu holl weithgarwch y trysorlys gan ystyried Cod Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus;
 - Dan y Ddeddf mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi cyflwyno Canllaw Buddsoddi i strwythuro a rheoleiddio gweithgarwch buddsoddi'r Awdurdod.
- 19 Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r holl ofynion statudol a rheoleiddio uchod, sy'n cyfyngu ar lefelau'r risg sy'n gysylltiedig â'i weithgarwch rheoli trysorlys. Yn benodol, mae'r ffaith ei fod wedi mabwysiadu a gweithredu'r Cod Darbodus a'r Cod Ymarfer ar gyfer Rheoli Trysorlys yn golygu bod ei wariant cyfalaf yn ddarbodus, yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy, ac mae ei arferion trysorlys yn dangos agwedd risg isel.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant tymor hir ATAGC. Sicrhau bod asedau i gefnogi gwasanaethau rheng flaen yn cael eu prynu mewn modd darbodus, fforddiadwy a chynaliadwy. Sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn y seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith ataliol ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Gosodir y gyllideb bob blwyddyn ar gyfer cyllido cyfalaf, a hynny'n unol ag adroddiad y Trysorlys.
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddiol wedi'i nodi ym mharagraff 18.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Buddsoddi arian dros ben – mae risg y gallai'r sefydliad ariannol, lle mae arian y gwasanaeth yn cael ei fuddsoddi, fethu gan golli rhan o'r prifswm a fuddsoddwyd. Fodd bynnag, un o ddibenion yr adroddiad yw lleihau'r risg hwn.

DANGOSYDDION DARBODUS

		2018/19 Gwirioneddol £	2018/19 Dangosydd Diwygiedig £
1	Gwariant Cyfalaf	1,856,096	5,889,652
2	Gofyniad Cyllido Cyfalaf	33,381,935	37,666,346
3	Benthyca	32,475,106	37,666,346
4	Terfyn Awdurdodedig	35,445,048	39,666,000
5	Ffin Weithredol	35,445,048	37,666,346
6	Cymhareb Costau Cyllido a Net	7.91%	8.03%
7	Buddsoddiadau	550,000	1,000,000
8	Benthyciadau Cyfradd Llog Sefydlog fel % o Gyfanswm y Benthyciadau	100%	55% - 100%
9	Benthyciadau cyfradd amrywiol fel % o'r Holl Fenthyciadau	0%	0% - 35%
10	Strwythur Aeddfedu Benthyciadau Cyfradd Sefydlog		
	dan 12 mis	52%	0% - 55%
	12 mis i 2 flynedd	18%	0% - 45%
	2 flynedd i 5 mlynedd	19%	0% - 45%
	5 mlynedd i 10 mlynedd	3%	0% - 75%
	10 mlynedd a mwy	8%	0% - 100%